

VIII kadencja

KANCELARIA SEJMU

Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

- **KOMISJI ŁĄCZNOŚCI Z POLAKAMI
ZA GRANICĄ (NR 6)**
z dnia 22 grudnia 2015 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Łączności z Polakami za Granicą (nr 6)

22 grudnia 2015 r.

Komisja Łączności z Polakami za Granicą, obradująca pod przewodnictwem posła **Michała Dworczyka (PiS)**, przewodniczącego Komisji, zrealizowała następujący porządek dzienny:

– informacja Ministra Spraw Zagranicznych na temat sytuacji oświaty polskiej na Litwie.

W posiedzeniu udział wzięli: **Jan Dziedziczak** sekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych wraz ze współpracownikami, **Janusz Skolimowski** prezes Zarządu Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie”, **Aleksander Szycht** prezes Stowarzyszenia „Memoriae Fidelis”.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Leszek Jasiński**, **Beata Machul-Telus** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodniczący poseł Michał Dworczyk (PiS):

Witam wszystkich na kolejnym posiedzeniu Komisji Łączności z Polakami za Granicą. Witam pana ministra Jana Dziedziczaka odpowiedzialnego w Ministerstwie Spraw Zagranicznych między innymi za sprawy polonijne. Witam przedstawicieli MSZ, organizacji pozarządowych, pana ambasadora Skolimowskiego, wszystkich państwa gości.

Proszę państwa, przede wszystkim dziękuję i przepraszam za tę elastyczność, za te przesunięcia, ale nie mamy na to wpływu. To Sejm tak proceduje, że musimy zmieniać godziny. Tak więc, tym bardziej dziękuję, że udało się dotrzeć tylu osobom, że mamy kworum. Dzisiaj chciałem zaproponować, żebyśmy nieco zmienili porządek obrad ze względu na obowiązki pana ministra, który musi za chwilę nas opuścić, a chcemy porozmawiać w jego obecności na temat sytuacji oświaty polskiej na Litwie.

Jeśli państwo pozwolicie, to zaproponowałbym, aby punkt drugi obecnego porządku stał się punktem pierwszym. Natomiast, jeśli chodzi o obecny punkt pierwszy dotyczący Łotwy, to chcę zapytać, czy mamy przedstawiciela Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”? Nie mamy. W związku z tym proponuję, żebyśmy ten punkt odłożyli na kolejne posiedzenie. Po raz kolejny musimy zmienić porządek obrad, ale bez obecności przedstawiciela Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” nie ma sensu tego omawiać.

Krótko mówiąc, porządek po zmianach wyglądałby następująco: I – informacja Ministra Spraw Zagranicznych na temat sytuacji oświaty polskiej na Litwie; II – informacja Ministra Spraw zagranicznych na temat Polskiego Cmentarza Wojennego na Monte Casino; III – sprawy bieżące. Czy są propozycje i uwagi do zaproponowanego nowego porządku obrad? Jeśli nie ma przyjmuję, że Komisja przyjęła ten porządek obrad. Czy są uwagi do protokołu z zeszłego posiedzenia, bo żadne uwagi mailem, ani w żaden inny sposób nie wpłynęły? Jeśli teraz też nie ma uwag, to uznaję, że protokół został przyjęty.

Przechodzimy do punktu pierwszego, czyli do informacji na temat oświaty polskiej na Litwie. Bardzo proszę, panie ministrze, przekazuję panu głos. Może tylko jedno zdanie dopowiem, że w międzyczasie do Komisji wpłynęły listy od przedstawicieli mniejszości polskiej na Litwie, od kilku szkół, którym grozi likwidacja. To jest coś, co dodatkowo mobilizuje nas do zajęcia się tym tematem. Oddaję głos panu ministrowi.

Sekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych Jan Dziedziczak:

Bardzo dziękuję, panie przewodniczący. Panie, panowie posłowie, szanowni państwo, miałem przyjemność odwiedzić naszych rodaków na Litwie. Towarzyszyłem wicepremierowi Morawieckiemu w czasie jego pierwszej wizyty na tak wysokim szczeblu rządu

polskiego po wyborach. Pierwszym punktem tej wizyty było spotkanie z przedstawicielami mniejszości polskiej. Głównym tematem była sprawa oświaty polskiej na Litwie. My odnosimy się, choćby do zmian z 2011 r. wprowadzonych przez rząd litewski, niezwykle krytycznie i uważamy sprawę oświaty polskiej, pomocy Polakom na Litwie w dziedzinie prowadzenia skutecznej edukacji, za nasz priorytet. Odbyłem też kilka rozmów z panem przewodniczącym Komisji, panem posłem Dworczykiem. Mamy kilka pomysłów, które ogłosimy już niedługo – tak, panie pośle? – być może dzisiaj. To jest taka sprawa bieżąca. Natomiast w tej chwili pan dyrektor Tyciński przedstawi bardziej szczegółowo nasze działania czy też taki rys sytuacji oświatowej.

Przewodniczący poseł Michał Dworczyk (PiS):

W szczególności – jeżeli możemy prosić pana dyrektora – bieżącą sytuacją związaną z problemami z akredytacją szkół polskich w Wilnie.

Dyrektor Departamentu Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą Ministerstwa Spraw Zagranicznych Wojciech Tyciński:

Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, panie ministrze, przede wszystkim chciałbym rozpocząć od stwierdzenia, że monitorowanie sytuacji oświaty polskiej na Litwie jest jednym ze strategicznych, pierwszoplanowych zadań realizowanych przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych. Zarówno na poziomie naszej placówki dyplomatycznej w Wilnie – naszej ambasady – jak i w centrali. Te prace prowadzi nasz Departament Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą, jak również w tych aspektach, które mają charakter bardziej polityczny (a oświata polskojęzyczna na Litwie już od wielu lat ma taki aspekt), we współpracy z Departamentem Polityki Europejskiej, czyli departamentem politycznym. Działania MSZ realizowane są zarówno poprzez współpracę z działaczami polskimi na Litwie na poziomie ambasady, jak również z poszczególnymi szkołami, kierownictwem i kadrą pedagogiczną. Z drugiej strony elementem tych działań są kontakty, dyskusje przede wszystkim z przedstawicielami władz litewskich, z kierownictwem i urzędnikami Ministerstwa Oświaty i Nauki oraz władzami samorządowymi, których kompetencje w tej sferze są również istotne.

W ostatnim okresie, kiedy narastało zaniepokojenie kwestią przyznania, bądź nie, kilku polskim szkołom z Wilna akredytacji, a tym samym statusu gimnazjum, temat ten w rozmowach z kierownictwem administracji centralnej i w Ministerstwie Oświaty i Nauki poruszył zarówno ambasador Czubiński, jak i inni wysocy rangą urzędnicy naszej ambasady. Tworzenie gimnazjów i tzw. przedłużonych gimnazjów jest elementem realizowanej od kilku lat (zapoczątkowanej jeszcze przed ustawą o oświacie z 2011 r.) reformy i porządkowania litewskiego szkolnictwa. Ta reforma obejmuje także szkoły mniejszości narodowych. Władze litewskie podkreślają, że zarówno samorządy, jak i konkretne szkoły od wielu już lat znają wymogi niezbędne do zmiany statusu szkoły i uzyskania akredytacji i miały czas na przygotowanie się do nadchodzących przemian.

Głównym kierunkiem działań Ministerstwa Spraw Zagranicznych były zabiegi...

Przewodniczący poseł Michał Dworczyk (PiS):

Bardzo przepraszam, panie dyrektorze, muszę panu przerwać. Bardzo przepraszam, ale właśnie dostaliśmy informację, że przewodniczący klubu podjął decyzję, iż za 10 minut mamy być na sali plenarnej. W związku z tym stracimy kworum.

Proszę państwa, jeszcze raz przepraszam za to, jak to wygląda. Natomiast chciałem prosić w tej sytuacji – bo będziemy musieli skończyć posiedzenie za 5 minut – o następującą rzecz. Otóż, w sprawie dzisiejszego posiedzenia Komisji i tematu poświęconego sytuacji oświaty polskiej na Litwie, większość osób zajmujących się problematyką mniejszości polskiej poza granicami kraju ma świadomość, że tam jest trudna sytuacja i że problemy akredytacyjne kilku szkół jeszcze tę sytuację pogorszyły. Nasi rodacy z Litwy z wieloma osobami pracującym w naszej Komisji – ze mną również – kontaktowali się, prosili o wsparcie, przynajmniej o takie, jakie może udzielić Komisja. Stąd przygotowaliśmy propozycję dezyderatu. Wszyscy rozumiemy, że powinno to inaczej trochę wyglądać. Powinniśmy przedyskutować tę sytuację i dopiero wtedy przyjąć dezyderat. Jednak ze względu na to, że dzisiejszy dzień w Sejmie wygląda tak, jak wygląda, chciałem pań-

stwa prosić, żebyśmy już w tej chwili przyjęli dezyderat, ponieważ – jak powiedziałem – większość członków Komisji zdaje sobie sprawę, jaka jest sytuacja na Litwie.

Przeczytam teraz treść projektu dezyderatu: „Komisja Łączności z Polakami za Granicą wyraża głębokie zaniepokojenie kolejnymi problemami dotyczącymi oświatę polską na Litwie. Brak otwartego dialogu władz litewskich z przedstawicielami mniejszości polskiej oraz dalsze ograniczenia w dostępie do nauczania języka polskiego, stoją nie tylko w sprzeczności z traktatem między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Litewską o przyjaznych stosunkach i dobrosąsiedzkiej współpracy z 26 kwietnia 1994 roku, ale również stanowią dowód na łamanie standardów europejskich w zakresie traktowania mniejszości narodowych. Nowelizacja ustawy o oświacie Republiki Litewskiej z dnia 17 marca 2011 roku uderzyła w oświatę polską na Litwie i utrudnia budowanie dobrych relacji między Polską a Litwą. Obecne problemy z akredytacją polskich szkół średnich mogą być dowodem na konsekwentny brak woli we wdrażaniu standardów europejskich w zakresie praw mniejszości narodowych. Przytoczone powyżej fakty są tym bardziej bolesne, że Polska i Litwa są naturalnymi sojusznikami, a wspólna historia, obecne członkostwo w NATO oraz Unii Europejskiej obliguje oba kraje do wzajemnego poszanowania się w sferze politycznej, społecznej i kulturalnej. Komisja Łączności z Polakami za Granicą apeluje do Ministra Spraw Zagranicznych o intensyfikację rozmów ze stroną litewską w sprawie sytuacji mniejszości polskiej oraz podjęcie jednostronnych działań mających na celu długofalowe wsparcie oświaty polskiej na Wileńszczyźnie.”

Proszę państwa, z jednej strony jest to wymiar wsparcia symbolicznego dla naszych rodaków. Z drugiej strony apelujemy do ministra spraw zagranicznych o to, że jeżeli nie można w relacjach bilateralnych rozwiązać problemów, które dotyczą naszych rodaków na Wileńszczyźnie, żeby przynajmniej podjąć działania jednostronne ze strony polskiej, które wesprą nasze placówki oświatowe. Tak należy te zapisy rozumieć. Czy państwo zgodzicie się, żeby w takiej ekstraordynaryjnej sytuacji przyjąć ten dezyderat?

Bardzo proszę, pani poseł Arciszewska.

Posel Dorota Arciszewska-Mielewczyk (PiS):

Nie mam co do dezyderatu żadnych oporów. Jednak znając wewnętrzną sytuację niektórych polskich szkół na Litwie taka dyskusja jest bardzo potrzebna.

Przewodniczący poseł Michał Dworczyk (PiS):

Całkowicie się zgadzam.

Posel Dorota Arciszewska-Mielewczyk (PiS):

Bo to nie jest takie proste, jak wydawałoby się. Obwód wileński, samo Wilno i decyzje wcześniejszych koalicji Akcji Wyborczej Polaków na Litwie, to naprawdę poważna sprawa. Trzeba mieć rozeznanie, żeby wiedzieć np. o strategii szkół. To wszystko jest tematem do dyskusji. To bardzo ważny temat. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Michał Dworczyk (PiS):

Pani poseł, mam propozycję, abyśmy pierwsze posiedzenie w nowym roku – bo w tym roku już się nie odbędzie – w całości poświęcili sytuacji szkolnictwa polskiego na Litwie. Zaprosimy przedstawicieli polskiej mniejszości, którzy angażują się w sprawy oświatowe, tak, żeby mieć pełen obraz i żebyśmy to razem przedyskutowali. Ma pani oczywiście rację, że są to skomplikowane sprawy i tu nie ma prostych recept. Niemniej proponuję, abyśmy ten dezyderat przyjęli, bo co do treści jest on słuszny.

Pan poseł Górski, proszę.

Posel Artur Górski (PiS):

Jest jak najbardziej słuszny. Natomiast mam jedno pytanie. Otóż, jest w nim mowa o tym, że nowelizacja ustawy o oświacie uderza w szkoły mniejszości. To stwierdzenie tak naprawdę nic nie mówi. Czy nie można tego jakoś doprecyzować? Oni zwracają uwagę na jedną niezwykle istotną rzecz – i to jest dla nich bardzo ważne – że wprowadza nierówność prawną między szkołami litewskimi a szkołami mniejszości. Czy nie można dopisać „wprowadzając m.in. nierówność między szkołami”?

Przewodniczący poseł Michał Dworczyk (PiS):

Panie pośle, myślę, że w dezyderacie nie trzeba takich szczegółów wprowadzać. Jest to na tyle jasne sformułowanie, iż jest to szkodliwe dla polskiej oświaty, że postulowałbym o utrzymanie tego brzmienia.

Posel Dorota Arciszewska-Mielewczyk (PiS):

Jest raport. To jest w raporcie.

Przewodniczący poseł Michał Dworczyk (PiS):

Tak, to wszystko wiemy. Kto z pań i panów posłów jest za przyjęciem dezyderatu? (16) Kto jest przeciw? (0) Kto wstrzymał się od głosu? (1). Tym samym stwierdzam, że Komisja uchwaliła dezyderat.

Chcę jeszcze zapowiedzieć, że na kolejnym posiedzeniu, na którym zajmiemy się właśnie sprawami litewskim, będę postulował, aby Komisja powołała stałą podkomisję, która się zajmie sprawami polskimi na Litwie, ze względu na powagę tych problemów.

Proszę państwa, zdrowych, spokojnych, rodzinnych świąt. Bardzo państwu dziękuję za udział. Zamykam posiedzenie Komisji.